

ZALAGANJE SALEZIJANACA U JUŽNOJ AZIJI ZA ODGOJ U VJERI

CYRIL DE SOUZA

Università Pontificia Salesiana
Piazza Ateneo Salesiano, 1
00139 Roma, Italija

Primljeno:
2. 1. 2006.

Izvorni
znanstveni rad

UDK
271.789.1 (5-13)

Sažetak

U povodu stote obljetnice prisutnosti salezijanaca u Indiji (1906-2006) autor razmišlja o salezijanskom zalaganju za odgoj u vjeri u Južnoj Aziji. Utemeljitelj Salezijanske družbe, don Bosco, započeo je svoj apostolat među mladima poučavanjem u katekizmu. U to je unio svoj stil: dobrohotnost, privrženost mladima, metodu »globalne« katehizacije. Salezijanci u Indiji, Šri Lanki i Mianmaru nastoje don Boscovu karizmu inkulturirati u svoje životno okruženje. Današnja katolička mladež u Indiji, kao što to pokazuje anketa koju su nedavno proveli salezijanci bombayske provincije, uvjereni su u važnost Boga i vjere. Istovremeno je međutim očito da valja uložiti dodatni katehetski napor kako bi mladi i osobno usvojili i živjeli svoju vjeru. Stoga je potrebno pronalaziti nove puteve u cjeloživotnom katehetskom obrazovanju salezijanaca i njihovih suradnika kateheta-laika.

Ključne riječi: salezijanci u Južnoj Aziji i kateheza, odgoj u vjeri mladih katolika u Indiji, vjera mladih, naslijeđena vjera, življena vjera, cjeloživotno katehetsko obrazovanje

1. UVOD

»Za nas salezijance su evangelizacija i kateheza osnovna obilježja našega poslanja« (*Konst.* 34). Ovo obilježje salezijanskog poslanja opsežno je prikazano u Konstitucijama Družbe sv. Franje Saleškoga, posebice kad se izjavljuje kako je projekt pastoralne mladosti radikalno otvoren i pozitivno usmjeren punoj zrelosti mladog čovjeka u Kristu (usp. *Konst.* 31) i njihovu rastu u Crkvi. Na općim saborima don Boscovih salezijanaca tu se karizmu nastojalo što zrelije produbiti i posuvremeniti njezino razumijevanje. Daljnje pojašnjenje postignuto je u skladu s novijim crkvenim učenjem o evangelizaciji i katehezi, posebice mladih. Duhovna formacija ili točni-

je rečeno odgoj vjere smješten je u središte razvoja cjelokupne osobe,¹ a sastoji se u pronalaženju puta evangelizacije i odgoja vjere kako bi se postigla potpuna ljudska formacija mlade osobe.²

Evangelizirati mlade, u ovom slučaju, znači proglašavati Kristovu radosnu vijest mladima u svakom području društva, tako da se ono može mijenjati iznutra (usp. *EN* 18). To djelo evangelizacije je složen proces koji uključuje velik broj elemenata kao što su npr. obnova unutarnjega života, svjedočenje, izričit navještaj, kateheza, prista-

¹ Usp. *Odgojati mlade u vjeri. Dokumenti 23. općeg sabora Družbe sv. Franje Saleškog*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 1992, br. 160.

² Usp. *isto*, br. 102-111.

nak srca, ulazak u kršćansku zajednicu, apostolska inicijativa i misionarsko djelovanje. Kako bi se to postiglo, središnja sastavnica salezijanskog rada s mladima je izričito naviještanje Isusa Krista kao jedinoga Spasitelja čovječanstva (usp. *EN24, EA 19*).

2. SALEZIJANSKO NASLJEDSTVO

Već i letimičan pogled na nastanak i povijest salezijanskog poslanja za mlade nepogrešivo će pokazati da je Salezijanska družba nastala i rasla iz don Boscove iskrene želje da katehizira mlade. Ta iskrena čežnja da se katehizira mlade gorjela je u njemu poput karizme, značajka koja je bila očita i izrazita već od najranijih dana. Još kao adolescent, Ivan Bosco je svoje vršnjake redovito poučavao u katekizmu.

Kad je započeo svoj apostolat kao mlad svećenik, izašao je među mladiće s ciljem da ih poučava »katekizam«. Naravno, ono što je on poučavao, bio je tradicionalni katekizam u obliku pitanja i odgovora, ali ga je on poučavao na način koji je bio karakterističan za njegov odgojni stil.

Don Boscov katehetski sastanak bio je smješten u kontekst igara i usredotočen u složeni skup ponuda u oratoriju.³ Činjenica da je skupljao te mladiće na igru bila je temeljna u uspostavljanju ozračja cjelokupnog sastanka, koji se redovito završavao katekizamskom poukom. Don Boscov cilj bio je stvoriti ozračje u kojemu kraljuju radost, sreća, vedrina i smijeh, tako da se – kad su konačno došli do katekizamske pouke – sve odvijalo u duhu duboke vjere dok je ozračje radosti i dalje doprinosilo te se svatko dobro osjećao.

Don Bosco je pristupio toj katehetskoj službi tako da se mladi osjećaju dobrodošlima i voljenima, a oni su se osjećali potaknutima da pozovu svoje prijatelje kako bi im se pridružili u toj pouci. Tako je don

Boscova kateheza bila obilježena ozračjem prihvaćanja, vedrine i radosti. Sve je to bilo sabrano u nedjelje i blagdane kad su pouka, igra, izleti, opraštanje grijeha, zabava i prijateljstvo prožimali svaki trenutak njihova boravka s don Boscom. Najvažnije je što je sve to u njihovim mladim životima ostavilo neizbrisiv biljeg.⁴

Iz poštovanja prema povijesti pedagogije valja spomenuti da don Bosco nije bio začetnik pristupa u kojemu su pothvati kao što su igre, izleti i veselje bili spojeni zajedno u svrhu odgoja. Međutim, genij don Boscova doprinosa pedagogiji sastoji se u činjenici da je on, dok je predstavljao katolički nauk, upotrebljavajući tradicionalna sredstva kao što su pitanja i odgovori, istovremeno izmijenio pristup unoseći u nj novi stil i životnost. On je tradicionalnoj katehezi dodao i dobru mjeru dobrohotnosti, iskrenu privrženost prema mladima te je poduzeo najbolje što je mogao kako bi postigao svestran društveni, religiozni, moralni, fizički i drugi odgoj svojih mladića.

Don Bosco nije sastavio nijednu novu katekizamsku knjigu, iako nam je poznato da je 1855. pokušao sastaviti jednostavan katekizam za svoje dječake. To je učinio sakupljajući doktrinarni sadržaj iz postojećih katekizama, ali tekst, iako je bio završen, nije bio objavljen.⁵ Nije čak ni dirao raspored tema niti je načinio bilo kakvu radikalnu promjenu u predloženoj metodi. Ipak je uveo neke elemente koji su s pedagoškom

³ Usp. G. C. ISOARDI, *L'azione catechetica di San Giovanni Bosco nella pastorale giovanile*, Elle Di Ci, Leumann (To) 1974, str. 17-19.

⁴ Usp. E. ALBERICH – U. GIANETTO, *Don Bosco, maestro di educazione religiosa*, u: »Orientamenti Pedagogici« 35(1988), 183-193.

⁵ Usp. P. BRAIDO, *L'inedito »Breve catechismo per fanciulli ad uso della diocesi di Torino« di don Bosco*, LAS, Roma 1979.

stajališta bili zamišljeni radi toga da katehetska pouka bude življa i djelotvornija.

Valja podsjetiti da je don Bosco sastavio dvije knjige za uporabu u školama: *Svetu povijest* i *Crkvenu povijest*, koje su objavljene u brojnim izdanjima od 1845. do 1874. Iako, u užem smislu, to nisu katekizamski priručnici, dobro je poznato da su te knjige služile za poučavanje kršćanskog nauka. On je vjerovao u moć pripovijedanja radi pripovijedanja istina vjere i u potrebu da se na praktičan način pokaže kršćanski život kako ga se živjelo.⁶ U skladu s njegovim uvjerenjima teoretski sadržaji katehetske dogme i nauka trebaju biti objašnjeni pomoću primjera u usporednom predstavljanju datuma i činjenica iz Biblije i u crkvenoj povijesti.

Njegov najvažniji katehetski doprinos odnosi se na metodu koju se obično naziva don Boscovom »globalnom« katehezom⁷, koja je istaknula važnost ugodna okruženja i srdačne dobrodošlice mladima. Taj pristup prenesen nam je u obliku savjeta koji je dao ne samo svojim vjeroučiteljima nego i svima koji su djelovali u njegovim ustanovama.⁸ Preporučio im je da njihova izlaganja ne budu duga, razvučena, rastegnuta i složena, a niti doslovno tumačenje teksta riječ po riječ. U tome se on udaljio od sinoda ondašnjega doba, jer nije htio da njegovi dječaci memoriraju katekizamska pitanja a da im ona nisu prije toga bila dostatno objašnjena.

Ustrajao je na povijesnoj i biblijskoj dimenziji u katehezi, jer je pripovijedanje biblijskih priča i događaja iz Evandjelja bilo prikladnija metoda učenja za dječake i kad je u pitanju vjera, više negoli učenje teoretskih i intelektualnih pojmova. Blisko povezano s tom praksom, povijest govori o drugom savjetu koji je on često davao svojim vjeroučiteljima u vezi s katehezom, tj. da vjeroučitelji upotrebljavaju popula-

ran i suvremen stil govora kako bi vjerske teme približili iskustvu mladih.⁹ Don Bosco je davao prednost i intuitivnoj odnosno »demonstrativnoj« metodi, jer je iz iskustva znao da je mladima draže konkretno od intelektualnog ili apstraktnog predstavljanja. Stoga je od svojih vjeroučitelja očekivao da se obilato služe dijalogom i primjerima.

Jedno je sigurno. Don Bosco je dao prednost vjerskoj pouci u svojim ustanovama i smjestio ju je u središte svog apostolata. Nije dopustio da vjerska pouka u njegovim ustanovama bude tek alternativa drugim aktivnostima, nego joj je dao takvo obilježje da je upravo ta djelatnost dala pečat kršćanskog obilježja njegovom sveukupnom djelovanju.¹⁰ To nas upućuje na drugi vid don Boscova katehetskog pothvata.

U konačnici, njegovo služenje na katehetskom području nije bilo toliko stvarna i opipljiva katehetska djelatnost, premda je bila široka, značajna i valjana, koliko one kakvoće koje su bile izravno povezane s njegovom osobom: njegova osobnost puna ljubavi, njegova odgojna karizma, njegova osjetljivost za duhovne potrebe dječaka, činjenica da je bio svećenik, apostol i svetac.¹¹

Slično tome, papa Ivan Pavao II u svom pismu *Iuvenum Patris*, govoreći o don Boscu, podsjeća: »Njegova briga oko evangeli-

6 Usp. N. CERRATO, *La catechesi di Don Bosco nella sua Storia Sacra*, LAS, Roma 1979.

7 Usp. G. BIANCARDI – A. GIRAUDO, *Il magistero catechistico di Don Bosco*, u: »Catechesi« 57(1988)5, 30-32.

8 Usp. P. DAMU, *Don Bosco agli educatori: attualità di un messaggio. Orientamenti per la dimensione educativa della catechesi a cento anni dalla morte del Santo*, u: »Catechesi« 58(1989)2, 4-11.

9 Usp. E. ALBERICH – U. GIANETTO, *Don Bosco, maestro di educazione religiosa*, nav. dj., str. 188-189.

10 Usp. E. VISMARA, *Don Bosco educatore. Il perfetto educatore cristiano*, Stab. L. Mozzati, Milano 1931, str. 35-36.

11 Usp. G. C. ISOARDI, *L'azione catechetica di San Giovanni Bosco nella pastorale giovanile*, str. 121-126.

ziranja mladih ne svodi se na samu katehezu, ili na samu liturgiju, ili na one religiozne čine koji podrazumijevaju izričito prakticiranje vjere i njoj vode, nego pokriva svekoliko područje omladinskog stanja.¹²

Takvim pristupom u odgoju vjere odgojitelj sije Božju riječ u stvarnost adolescentova svakodnevnog života vodeći ih velikodušnom životnom angažiranju. Spasenjska poruka evanđelja podržavat će ih u odgojnom procesu, a vjera će postati ujedinjujuća i prosvjetljujuća sastavnica njihove osobnosti. To su bile osobine koje su obilježavale don Boscov katehetski duh i koje su sve ono što je on činio za mlade ujedinjavale u cjelovit proces odgoja u vjeri.

Taj isti duh i karizmu od don Bosca su naslijedili salezijanci širom svijeta. Oni izražavaju to karakteristično obilježje oduševljeno nastavljajući svoje katehetsko služenje mladima danas. Salezijanci u Indiji nisu u tome nikakav izuzetak.

3. STOTINU GODINA TRADICIJE U INDIJI

Prisustvo salezijanaca na indijskom potkontinentu u posljednjih stotinu godina naširoko svjedoči da je to tipično salezijansko katehetsko nasljeđe lako uočljivo u brojnim oblicima salezijanskog apostolata.¹³ To nasljedstvo i karizmu valjano su usvojili naraštaji salezijanaca i sve salezijanske provincije u regiji. Ta osobita don Boscova katehetska baština duboko se ukorijenila u raznim apostolskim odrednicama te je postala obilježje salezijanske prisutnosti u Indiji, Šri Lanki i Myanmaru. Te se tvrdnje mogu provjeriti u bogatim potkvatima na području odgoja u vjeri koje su započeli i plodno provodili pojedini salezijanci, svaka provincija u regiji, a to se stvarno i pokazalo na raznim razinama apostolata.

Možda je istina da katehetsko obilježje salezijanskog apostolata u Indiji ne priznaju svi (posebice ne oni koji nisu salezijanci),¹⁴ što bi mogao biti doprinos raznolikosti oblika apostolata u koji su salezijanci uključeni. To ne bi trebalo izazivati razočaranje, jer je čak i don Boscovo uključivanje u katehezu bilo tako istančano da nije bilo izravno prepoznato; naprotiv, ponekad je bilo i polazište za kritiziranje njegova stila djelovanja s mladima. Poticaj don Boscova katehetskog djela, kao što je već prije objašnjeno, bio je toliko dobar da je svaka djelatnost u korist mladih imala religioznu dimenziju i djelovala neprimjetno, dolazeći do vjerskog odgoja tih istih mladih.

Često spominjana tvrdnja da je Salezijanska družba nastala samo radi katehetskog odgoja mladih, može se ponoviti i u vezi sa salezijancima u južnoazijskoj regiji. Evangelizacija i katehizacija, kakve su spomenute na početku ovoga članka, temeljna su obilježja salezijanskog poslanja. Salezijanske Konstitucije izričito ističu: »Ova je Družba u svom početku bila obični katekizam« (Konst. 34). Ta naglašena izjava može se dalje opravdati detaljnijim pogle-

¹² IVAN PAVAO II, *Otac i učitelj mladeži. Pismo »Iuvenum Patris« Ivana Pavla II don Egidiju Viganòu, vrhovnom poglavaru Družbe svetoga Franje Saleškoga prigodom stogodišnjice smrti svetog Ivana Bosca*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 1988, br. 15.

¹³ »Danas, osvrćući se na posljednjih stotinu godina, možemo pošteno reći da smo mi salezijanci mnogo doprinijeli izgradnji Crkve pomoću našeg uključivanja u evangelizaciju i katehezu«, *The Final Statement: Research Seminar on Evangelization and Catechesis*, New Delhi, 6-8. travnja 2005, br. 2.

¹⁴ Usp. pilotsko istraživanje koje je proveo don Gilbert Choondal, o čemu je on osobno izvjestio u svom predavanju »Utjecaj salezijanskoga katehetskog apostolata na Crkvu u Indiji« na istraživačkom seminaru o venangelizaciji i katezezi u New Delhiju, od 6. do 8. travnja 2005.

dom na salezijanski rad u župama, školama, tehničkim centrima, oratorijima, konviktima i u radu s mladima na rubu društva. Odgoj u vjeri ima važnu ulogu u svakoj ustanovi i apostolatu.

Na temeljnoj obavljala se, a i dalje se obavlja česta i redovita kateheza u svim mjestima salezijanskog prisustva i za razne dobne skupine. Brojne salezijanske ustanove izričito u svom pravilniku izjavljuju da je vjerski odgoj mladih prvotni razlog njihova postojanja. Usluge u katehetskoj pripravi i u odgoju u vjeri koje nude salezijanci u južnoazijskoj regiji otvorene su mladim katolicima, što ima posebnu važnost u njihovoj sredini jer su pod utjecajem kulturalnog, vjerskog i društvenog okruženja u kojemu žive.

Salezijanci su ustanovili i otvorili katehetske centre i slične ustanove u želji da doprinesu djelotvornijem katehetskom sluzenju. Ti centri i ustanove dobro su opskrbljeni audiovizualnim materijalom te modernim i kvalitetnim tehničkim pomagalicama. Oni su posebno nudili sjajne katehetske usluge za vjerski i duhovni rast mladih pomoću katehetskih susreta, duhovnih vježbi i obnova, u posebnim kampovima i tjednim susretima.

Ti su centri dobro opskrbljeni suvremenim katehetskim pomagalicama i prikladnom literaturom. Vodi ih kvalificirano i gorljivo osoblje. Ono se možda ne ističe ničim posebnim te ih se ne prepoznaje kao izuzetno dobre katehetske stručnjake na nacionalnoj razini, ali ono radi na formaciji kateheta, pripremi katehetskih programa i proizvodnji katehetskog materijala kao što su knjige i audiovizualna pomagala, opskrbljujući raznolikim katehetskim programima škole, župe te posebice katehezu mladih.

Među tim proizvodima značajno mjesto zauzima objavljivanje brojnih katehetskih časopisa koji zauzimaju važno mjesto

u katehetskom svijetu i priznati su zbog svoje akademske kvalitete i inovativnih prijedloga. Ta su izdanja kreativna u predstavljanju modela i oblika kateheze koja vodi računa o kontekstualnim potrebama regije, kao što su inkulturacija, međureligijski dijalog i oslobođenje pomoću katehetskog sluzenja.

Obrazovanje osoblja za katehetsko sluzenje druga je važna stručna usluga koju pružaju te strukture koje osposobljavaju kvalificirane katehete za lokalne Crkve. Većina tečajeva organizira se za bazične katehete, ali ima i onih s posebnim i razrađenijim programom kojima je cilj posebno usavršavanje, kao npr. za katehezu mladih, za uporabu audiovizualnih sredstava u katehezi, za obrazovanje kateheta laika i tome slično. Školovanje kvalificiranog katehetskog osoblja s magisterijem iz specijalizacije za pastoral mladih i odgoj u vjeri još je jedan od značajnih doprinosa salezijanaca u toj regiji.

Južnoazijski salezijanci doprinijeli su i stvaralačkom i inovativnom razmišljanju na području katehetske znanosti. To su učinili prvenstveno posredstvom već spomenutih katehetskih časopisa, ali i objavljivanjem specijaliziranih knjiga s područja katehetike. Kreativno razmišljanje na tom području omogućeno je i pomoću proučavanja i razmišljanja. To je bilo olakšano prije svega organiziranjem konferencija, studijskih susreta i seminara o specifičnim katehetskim temama na raznim razinama: biskupijskim i regionalnim, pa i na nacionalnoj.

Valja odati priznanje i vrlo kvalificiranom doprinosu salezijanaca s vrlo širokim učinkom na katehetskom području u Crkvi, pa i na svjetskoj razini. Ovdje posebice mislim na utemeljenje dvaju instituta posvećenih osoba, čije je zvanje i karizma vršenje osobitog oblika katehetskog sluzenja u posvećenom zvanju. Ovdje mislim

na Sestre katehistice Marije Bezgrešne Pomoćnice Kršćana koje je utemeljio biskup Louise LaRavoire Morrow SDB, koje se posvećuju katehiziranju žena, djevojaka i djece¹⁵ te na Učenike, svjetovni institut neoženjenih laika koji je ustanovio don Joe D'Sousa SDB, koji služe kao laici katehete u udaljenim i malim župama i u dalekim selima.¹⁶

Blisko povezana s katehetskima službenjem salezijanaca je i katehetska formacija mladih salezijanaca. Salezijanski plan odgoja i obrazovanja u Indiji obuhvaća stupnjevit i postupan program katehetske izobrazbe na raznim razinama početne formacije salezijanaca. Taj program uključuje razne dimenzije katehetike na teoretskoj i praktičnoj razini, kao i razne vidove koji su povezani s metodom i sadržajem. To osigurava holističku i integriranu katehetskiju formaciju kako bi se salezijanska karizma mogla uspješno predavati novim naraštajima salezijanaca. Tekuća katehetska izobrazba možda nije tako organizirana kao početna izobrazba, ali su ponudeni prigodni programi tamo gdje je to bilo moguće, npr. prigodom objavljivanja *Katekizma Katoličke crkve* (1992) i *Općeg direktorija za katehezu* (1997).

Tako je proslava stote obljetnice salezijanskog prisustva i apostolata u Indiji ujedno i prigoda da zahvalimo za čudesna djela koja je Gospodin učinio u južnoazijskoj regiji na katehetskome području. Sa zahvalnošću priznajemo majčinsku prisutnost Marije Pomoćnice Kršćana, te pastoralni zanos don Boscova *Daj mi duše* koji je vodio i dalje vodi salezijance.¹⁷ Budućnost katehetskog služenja ovisi o tome kako će salezijanci dalje tu baštinu primljenu od don Bosca pretvarati u stvarnost u svjetlu novijega crkvenog učenja o katehezi, posebice u specifičnom okruženju katoličke mladeži u ovoj regiji.

4. KATOLIČKA MLADEŽ U INDIJI DANAS

U svom katehetskome apostolatu salezijanac danas mora imati jasnu sliku vjerskog profila katoličke mladeži. Ne može se uključiti ni u jedan oblik izobrazbe u vjeri a da ne vodi računa o tom vjerskom profilu. U tome svjetlu postavljena su sljedeća pitanja: Kako mladi katolici zamišljaju Boga i vjeru? Kako prosuđuju svoj katolički identitet? Što njima danas znače Isus i Marija? Što vjeruju u vezi s Biblijom? Kako odgovaraju na liturgiju? Nadalje, imajući na umu multireligijsko okruženje u Indiji, u kojoj religioznost i duhovnost zauzimaju visok stupanj kao kulturalna vrednota, što katolička mladež misli o katoličkom vjerovanju? Pokušavajući odgovoriti na ta pitanja, osvrnut ću se na nedavno dovršeno sveindijsko empirijsko istraživanje.

Spomenuto istraživanje proveli su salezijanci bombayske provincije povjerivši ga skupini od tri istraživača. Istraživanje je provedeno u sklopu organiziranja proslave stote obljetnice salezijanske prisutnosti i apostolata u Indiji (1906-2006).¹⁸ Glavni cilj istraživanja bio je otkriti kako indijska katolička mladež, između 12 i 25 godina, živi svoju katoličku vjeru. Budući da se istraživanjem željelo proučiti katoličku mladež u Indiji, ono bi očito uključilo vrlo veliko

¹⁵ Usp. J. VARICKAMTHOTTY, »Catechist Sisters of Mary Immaculate«, u: C. M. PAUL (ur.), *Lay Catechists. Their Formation in India*, Nitika Don Bosco, Kalkuta 2003, str. 139-155.

¹⁶ Usp. A. DHALL, »The Disciples: A Lay Catechist Experiment«, u: C. M. PAUL (ur.), *Lay Catechists*, str. 113-118.

¹⁷ Usp. *The Final Statement: Research Seminar on Evangelization and Catechesis*, New Delhi, 6-8. 4. 2005, br. 2.

¹⁸ Usp. C. DE SOUZA – J. JOSEPH – J. JOSEPH, »Lord I Believe. Increase my faith«, *The Response of Catholic Youth to Religion. An All India Study*, Tejprasarini, Bombay 2005.

zemljopisno i brojem golemo područje pa je stoga, imajući na umu te ogromne dimenzije, odlučeno da se za odgovarajući reprezentativni uzorak ispitanika upotrijebi »metoda višestupanjskog klsterskog slučajnog odabira«. Ujedno je uočeno da je najprikladniji put za objektivno dobivanje mjerodavnih podataka od ispitanika metoda ankete, a najprikladnije sredstvo za tu svrhu bio je upitnik s višestrukim izborom.

Nije mi namjera ulaziti u pojedinosti tog istraživanja, koliko god to moglo biti zanimljivo. Za ovo će predstavljanje biti dovoljno iznijeti najznačajnije pojedinosti i pokušati pastoralno razmišljati kako bi se mogle izraziti one korisne sastavnice koje su potrebne da nas vode u našem odgoju u vjeri i programiranju toga procesa.

1. Na formalnoj razini: Saževši rezultate istraživanja valja istaknuti da su na formalnoj razini mladi katolici svakako uvjereni u važnost Boga i vjere, tako da ostavljaju dojam o pristupu koji je usredotočen prema Bogu u raznim vidovima njihovoga vjerničkog života. To se vidi po visokom postotku (94,1%) onih koji vjeruju u postojanje Boga (točka 25).¹⁹ Velik je postotak i onih koji vjeruju da je religija važna (84,6%), od toga puno (71,1%) i ne tako jako (13,5%) (tvrdnja 27).²⁰

Slično tome, istražujući o njihovom poimanju grijeha (tvrdnja 30),²¹ ta bogousredotočenost ponovno postaje važna, jer ih se 80% opredijelilo za izjavu da je grijeh uvijek uvreda Boga, dok 50,6% kaže da je to uvreda nekoga, a samo 43,8% izjavljuje da je grijeh uvreda bližnjega.

Istražujući o njihovom poimanju religije (tvrdnja 29),²² oko dvije trećine katoličke mladeži (64,4%) izjavljuje da je obdržavanje Božjih zapovijedi važan vid religije, iako – kada je riječ o Bogu – tek nešto malo više od polovice ispitanika (52,7%) drži da je to druga najvažnija tvrdnja nji-

hove religije. Sve je to na formalnoj razini, ili tako daleko koliko doseže intelektualno razumijevanje tih pojmova.

2. Na djelatnoj razini: Kad se istražuje kako mladi na činjeničnoj razini prakticiraju ili žive religiju, tada se čini kako se odmiču od te bogousredotočenosti. Kao što je već spomenuto, vrlo velik broj katoličke mladeži vjeruje da Bog postoji (94,1%), kao što i pretežna većina (91,3%) izjavljuje da su apsolutno sigurni kako je Bogu stalo do njih (tvrdnja 26)²³, ali ne toliki broj kao oni (82,7%) koji se svaki dan njemu mole (tvrdnja 31)²⁴, odnosno još manje oni (60,8%) koji izjavljuju da su s Njim stvarno povezani (tvrdnja 24)²⁵.

To bitno smanjivanje postotaka s obzirom na ono što oni drže na razumskoj razini uspoređeno s onim što stvarno žive u praktičnom životu može dovesti do neko-

¹⁹ Brojevi točaka odnose se na tvrdnje istraživačkog upitnika. Tako npr. točka 25 kaže: »Što se tiče Božje opstojnosti: potpuno sam uvjeren da Bog postoji (94,1%); nesiguran da Bog postoji (4%); siguran da Bog ne postoji (1,3%); nije važno (0,7%).«

²⁰ Tvrdnja 27. »Mislim da je u današnjem svijetu: religija jako važna (71,1%); važna (13,5%); jedva važna (5,9%); potpuno nevažna (9,6%).«

²¹ Tvrdnja 30. »Grijeh je uvijek: uvreda Boga (80%); uvreda samoga sebe (50,6%); uvreda bližnjega (43,8).« Budući da su ispitanici mogli izabrati više od jedne mogućnosti, sveukupan zbroj prelazi 100.

²² Tvrdnja 29. »Najvažniji vid religije za mene je: obdržavati Božje zapovijedi (64,4%); slijediti učenje Crkve (31%); odnos prema Bogu (52,7%); voļjeti svoga bližnjega (36,7%) i ispunjavati svoje vjerske obaveze (18,3%).« Sveukupni postotak je viši od 100 jer su ispitanici mogli izabrati više od jedne mogućnosti.

²³ Tvrdnja 26. »S obzirom na to je li Bogu stalo do mene, apsolutno sam siguran da mu je stalo (9,13%); prilično sam siguran da mu je stalo (6,2%); gotovo sam nesiguran da mu je stalo (1,9%); siguran sam da Bogu nije stalo (0,5%).«

²⁴ Tvrdnja 31. »Molim se svakodnevno (82,7%); jednom tjedno (10,0%); jednom mjesečno (1,1%); rijetko (5,6%); nikada (0,5%).«

²⁵ Tvrdnja 24. »Nisam povezan s Bogom.«

liko važnih posljedica za bolji vjerski odgoj u budućnosti. Dok katehetsko djelovanje i dalje predstavlja i tumači temeljna uvjerenja i istine kršćanske vjere na teoretskoj i intelektualnoj razini, valja poći korak dalje i uporabiti konkretne pedagoške procese tako da ta uvjerenja budu kritički razumljiva, osobno prikladna te postanu djelotvorna i praktična u njihovom svakodnevnom životu.

3. Njihov katolički identitet: Istraživanja nudi nekoliko važnih predodžbi u vezi s katoličkim identitetom mladih. Iz ispitivanja razloga zašto su katolici (tvrdnja 143),²⁶ dobiveni podaci otkrivaju da oni to pripisuju činjenici što su bili rođeni u katoličkoj obitelji (63,8%), ili tomu što su bili kršćani (55,5%), a ne toliko tomu što vjeruju u Isusa (51,9%) ili tomu što su izabrali biti katolici (17,5%). Drugim riječima, povijesna stvarnost njihova katoličanstva mnogo je važnija od onoga što je bitno i konstitutivno za katoličku pripadnost.

U svakom slučaju, kad bi povijesna stvarnost bila drugačija i kad bi katoličkoj mladeži bila dana mogućnost da izabere svoju religiju (tvrdnja 23),²⁷ samo bi ih 68,1% izabralo da budu katolici, a otprilike oko 32% bi izabralo neku drugu kršćansku denominaciju (23,9%) ili neku drugu vjeru (2,1%) ili čak ne bi pripadalo nijednoj religiji (6%). Ti rezultati otkrivaju vrlo neugodnu činjenicu: oko trećine katoličke mladeži svoj katolički identitet ne smatra bogatstvom, nije na nj ponosno te bi čak izabralo i drugu vjeru.

Jesu li ti mladi katolici koji žive u okruženju religijskog pluralizma stvarno toliko pod utjecajem drugih religija te prihvaćaju relativistički pristup religiji pa su stoga pod tim utjecajem i kada je riječ o njihovom katoličkom identitetu i o njihovoj pripadnosti katoličkoj religiji? Zamoljeni su da usporede kršćanstvo i druge religije (tvrdnja

22),²⁸ a njihovi su odgovori pokazali da dvije trećine vjeruje kako je kršćanstvo najbolja religija, ali postoji i znakovitih 35,2% koji vjeruju kako su sve religije približno jednako vrijedne ili nemaju uopće nikakvu vrijednost.

4. Mladi koji pripadaju Crkvi: 93,4% katoličke mladeži tvrdi da osjeća svoju pripadnost Crkvi (tvrdnja 128),²⁹ dok ih samo 6,6% izjavljuje da nema takav osjećaj. Prilično velik broj njih (59%) ujedno izjavljuje da pripadaju nekoj skupini ili pokretu mladih u župi (tvrdnja 129).³⁰ To je zatim potvrđeno i njihovom dosljednom tvrdnjom da idu u crkvu, sudjeluju na misi i pričešćuju se, odnosno da se barem jednom mjesečno ispovijedaju. Veliki broj njih (87%) također smatra nedjeljnu pouku ili nedjeljni katekizam vrlo značajnim. Kad su ovi posljednji podaci uspoređeni s dobi ispitanika, ustanovljeno je da što su ispitanici stariji, tim se više smanjuje njihovo zanimanje za katehezu. I naše osobno iskustvo s obzirom na to slaže se s činjenicama.

Tu pojavu valja kritički razmotriti. Ako mladi katolici prekidaju proces svog odgo-

26 Tvrdnja 143. »Katolik sam: zato što sam rođen u katoličkoj obitelji (63,8%); zato što sam bio kršten (55,5%); zato što sam odlučio biti katolik (17,5%); zato što vjerujem u Isusa (51,9%).« Sveukupni postotak prelazi 100%, budući da su ispitanici mogli izabrati više od jedne mogućnosti.

27 Tvrdnja 23. »Kad bih imao izbora, ja bih: izabrao da budem kršćanin, ali ne nužno katolik (23,9%); bio bih katolik (68,1%); izabrao bih pripadnost nekoj drugoj vjeri (2,1%); bio bih slobodan od bilo koje religije (6%).«

28 Tvrdnja 22. »Kad bih trebao usporediti kršćanstvo s drugim religijama, rekao bih: kršćanstvo je najbolja religija (64,8%); kršćanstvo je isto kao i druge religije (10,2%); neke su druge religije bolje od kršćanstva (1%); sve su religije nevažne (1,1%); sve religije imaju približno istu vrijednost (22,9%).«

29 Tvrdnja 128. »Osjećam da ima smisla pripadati Crkvi.«

30 Tvrdnja 129. »Pripadam jednoj ili više udruga u župi.«

ja i obrazovanja u vjeri kad postanu stariji, ostavljeni su s određenom kvalitetom vjerske formacije koju su primili kad su bili mladi, te ulaze u odraslu dob s onim što su posljednje primili osim, naravno, mogućnosti da drugi čimbenici nastave djelovati na njihov odgoj u vjeri. Taj tekući rast u oblikovanju vjere može se nastaviti ako su ponuđene mogućnosti u raznim prigodama: nedjeljni nagovori koji nude takav odgoj, sudjelovanje u pokretima, osobno čitanje i slične djelatnosti pomažu rast u vjeri. Međutim, koliko se od spomenutoga stvarno događa? Istraživanje ocrtava vjerski profil mladih koji pokazuje kako je poželjno još mnogo toga.

5. Nedostatna razina vjere katoličke mladeži: Postoje neki pokazatelji nedostatne razine vjere kod mladih. Jedan od njih je već prije spomenut kad je bilo govora o njihovu vjerovanju u Božje postojanje i o njihovom odnosu prema Bogu. Dok s jedne strane pokazuju da ispravno vjeruju jer su dobro naučili svoje vjeronaučne zadaće, s druge strane pokazuju da to intelektualno vjerovanje nije bilo prebačeno u stvarni vjerski odnos s Bogom, pa čak ni s Crkvom.

Drugi pokazatelj nedostatne razine vjere kod mladih katolika odnosi se na motivaciju njihova odnosa s Bogom, što se posebno izražava u njihovome glavnom razlogu za molitvu, tj. zato da se dobije nagrada, ide u nebo, dobije neki drugi blagoslov i milost i tome slično. Odnos prema Bogu koji oni spominju sukladan je njihovom poimanju Boga kome je, drže oni, bolje pristupiti pomoću marijanskih pobožnosti i pobožnosti svecima, radije nego po liturgiji i slavljenju sakramenata (tvrdnja 76).³¹ Tako, u skladu s onim što vjeruju, njihov Bog nema nikakvog drugog izbora negoli da im odobri što god oni zažele, ako izmole prave molitve.

Taj nedostatan, ako ne i pretjerano pojednostavljen pristup dobro se slaže s nji-

hovim poimanjem. Kao što je već spomenuto, najvažniji vid religije po njima je ispunjavanje Božjih zapovijedi (tvrdnja 29). Kao rezultat, iako im je poznato da je Bogu stalo do njih, učenje koje su jasno naučili iz katekizma, njihov sadašnji odnos s Bogom nije odgovor osobne i bliske povezanosti s Bogom. Bolje rečeno, čini se da je to odnos *quid pro quo* pri čemu oni očekuju da će dobiti određenu stvar ako ispune svoj dio pogodbe.

Druga pojedinost koja proizlazi iz ispitivanja i uzrokuje određeno poimanje odnosi se na pomanjkanje kritičkog razmišljanja o vjerovanju. Velika većina vjeruje u doslovnu istinu Biblije (tvrdnja 8),³² unatoč činjenici što žive u vremenu kad bi ih znanstveni pristup istinama trebao ohrabriti da se o tome pitaju. Zapravo bi to nekritičko prihvaćanje istine bez razmišljanja trebalo promatrati i s obzirom na službeno učenje Crkve, gdje postoji očito odstupanje od tog smjera kad izražavaju svoje osobno uvjerenje u vezi s uporabom umjetnih sredstava kontrole rađanja (tvrdnja 65).³³

Pozorno čitanje rezultata istraživanja odnosi se na one koji se sučeljavaju s krizom vjerovanja. Određeni postotak katoličke mladeži postavlja pitanja o Božjem postojanju (5,3%) i o tome je li Bogu stalo do njih (8,7%). Ima i onih koji kažu da ne mole ili ako mole, to čine vrlo rijetko (6,1%).

³¹ Tvrdnja 76. »Lakše je nešto postići od Boga ako mu se utječemo po Mariji«: slažem se (89,4%); ne slažem se (3,9%); ne znam / ne zanima me (6,7%).

³² Tvrdnja 8. »Što se tiče biblijskih tvrdnji, vjerujem: svaka pojedina činjenica u Bibliji je istinita (83,8%); samo je učenje o vjeri istinito (23,5%); pitanje o istini se ne postavlja (21,1%); to je knjiga koja uči stvari koje životu daju smisao (47%)« Sveukupni postotak prelazi 100, jer su ispitanici mogli izabrati više od jedne mogućnosti.

³³ Tvrdnja 65. »Osobno sam uvjeren da je u današnjem svijetu uporaba umjetnih sredstava za kontrolu rađanja: ispravno (20,3%); ponekad može biti ispravna (30,7%); nikad nije ispravna (49%)«.

Iako ih je relativno malen broj, valja podsjetiti da oni predstavljaju jednog od petnaest ili šesnaest katoličkih mladih koji su sudjelovali u istraživanju. To također valja imati na umu, posebice stoga što je kakvoća vjere te mladeži općenito vjera koja nije plod razmišljanja.

Iz istraživanja očito proizlazi nedostatak kritičkog razmišljanja, a posljedično tome i nedosljednost koja se očito pokazuje kad 68,2% ispitanika potvrđuje potrebu krštenja (tvrdnja 5), 87,3% izjavljuje da je Isus nužan za spasenje (tvrdnja 4), a još ih 75,8% izjavljuje da se svi mogu spasiti u svojoj religiji, koja god ona bila (tvrdnja 1).³⁴

Drugo opravdanje toga pomanjkanja kritičkog razmišljanja i mogućnosti da katolička mladež ima svoje osobno mišljenje u vezi s time povezano s njihovim vjerovanjima i vjerom vidi se u važnoj pojedinosti s obzirom na odgovor na upitnik. Iako su mnoge tvrdnje u upitniku ponudile ispitanicima mogućnost da izraze svoje vlastito mišljenje pod »bilo kojim drugim« opredjeljenjem, ni u jednom slučaju nitko od mladih nije iskoristio tu mogućnost.

Zaključujući prikaz profila katoličke mladeži u Indiji i razmišljajući o katehetskom služenju toj istoj mladeži, čini se da se Crkva susrela sa širokim uspjehom u »predavanju« vjere i u »prenošenju dogme«, ali ne izgleda da je bila dovoljno djelotvorna kod pomaganja da mladi »osobno usvoje« tu vjeru. Opasnost koja se pojavljuje na obzoru mogla bi biti da u kritičnim situacijama ti mladi katolici mogu lako napustiti katoličku religiju i pridružiti se drugim skupinama koje im nude veću vjerojatnost pounutarnjenja i vitalniji osjećaj zajedništva.

U svjetlu tih zaključaka salezijanci ne mogu ostati spokojni u pogledu kvalitete kateheze mladih, jer bismo se mogli naći nepripravljani kad eventualno nastupi kri-

za. Stoga se trebamo sučeliti s izazovom i tu »mladež koja vjeruje i pripada« pretvoriti u »mladež potpune vjere«. Naše katehetsko služenje mora im pomoći da se pokrenu od jednostavno naslijeđene vjere do osobno usvojenog življenja svoje katoličke vjere. Kateheza bi trebala djelovati s vertikalnim i horizontalnim dimenzijama Kristova učenja tako da promijeni mladež od njezine ležerne vjerske pripadnosti do stvarne revnosti za Boga i čovječanstvo.

5. CRKVENE SMJERNICE ZA DANAŠNJU KATEHEZU

Salezijanska katehetska karizma koju smo naslijedili i realistično poznavanje vrste katoličke mladeže s kojom trebamo raditi nadalje su rasvijetljeni novijim izjavama sveopće Crkve koje nas vode prema djelotvornijem odgoju i obrazovanju u vjeri u trećem tisućljeću. Najautoritativniji noviji dokument je *Opći direktorij za katehezu* (1997), koji poziva na postupnu evangelizaciju i trostupanjski razvoj kateheze, što bi valjalo poštivati kako bi se osigurao cjelovit i potpun rast u vjeri u Kristu.

1. Prvi stupanj poziva na **osnovni navještaj evanđelja**. Dok je istina da katoličkom mladež čine kršteni pojedinci te bi služenje riječi trebalo biti upravljeno njima kako bi im se pomoglo da dozrijevaju u svojoj vjeri, ne može se zanijekati da se njihova vjera u Isusa Krista često podrazumijeva zato što su kršteni. Kao što su to pokazala i empirijska istraživanja, danas i krštenoj mladeži valja naviještati prvi navještaj Radosne vijesti s posljedičnim pozivom na obraćenje, ispovijedanjem njihove vjere u

³⁴ Tvrdnja 5. »Ako netko nije kršten, ne može se spasiti.« Tvrdnja 4. »Spasenje je moguće jedino po Isusu.« Tvrdnja 1. »Čovjek se može spasiti u svojoj vlastitoj religiji, koja god ona bila.«

Isusa i punijim uključenjem u kršćansku zajednicu (ODK 61).³⁵

2. Nakon tog stupnja slijedi **kateheza uvođenja**. Tek kad je netko prihvatio poziv evanđeoske poruke, katehetsko služenje može prosljediti tako da »podupre živu, izričitu i djelatnu ispovijest vjere« (ODK 66). Kako bi to postigla, Crkva onima koje katehizira prenosi svoje živo iskustvo evanđelja i vjere, tako da katehizandi to mogu usvojiti i ispovijedati. Stoga je »istin-ska kateheza uvijek sredena i sistematska inicijacija u objavu koju je Bog dao o sebi u Isusu Kristu, u objavu koja se čuva u dubokoj uspomeni Crkve i u Svetom pismu i koja se neprestano priopćava živom i aktivnom 'tradicijom'« (CT 22).

Taj oblik inicijacijske kateheze trebao bi biti obilježen sljedećim trima sastavnica-ma: 1. to je sveobuhvatan i sustavan odgoj u vjeri; 2. trebao bi uključiti više od čiste pouke, tako da to bude naukovanje u sve-ukupnom kršćanskom životu; i 3. to je temeljna i bitna formacija, usredotočena na ono što predstavlja srž kršćanskog iskustva.³⁶ Tek kad je to učinjeno, pojedinac može ući u treći stupanj katehetske formacije.

3. U tom konačnom stupnju kršćan-ska zajednica nudi **tekuću formaciju u vje-ri**. Taj neprekidni odgoj u vjeri slijedi nakon osnovnog odgoja u vjeri koji je osiguran u prethodnom stupnju te ga pretpostavlja ukoliko oba stupnja ispunjavaju različitu ali nadopunjujuću ulogu služenja riječi (usp. ODK 69). Tekuća kateheza zahtijeva životnu i vjerom ispunjenu kršćan-sku zajednicu koja se hrani na dva stola: stolu Božje riječi i stolu Kristova tijela.³⁷

Upravo u tom stupnju neprekidnog odgoja vjere trebalo bi nastaviti katehezu mladih, ali dok mladi uspješno ne ispune zahtjeve prijašnja dva stupnja i ne postignu njihove ciljeve, bilo koji napor u tom smje-ru bit će beskoristan. Cilj kateheze mladih

sastoji se u »buđenju vjere i pozivanju učeni-ka na dublje druženje s Kristom posred-stvom neprekidnog, sve dubljeg obraće-nja«³⁸. Takva će kateheza pomoći njihovoj vjeri da raste u nizu životnih izazova i uspješ-nih obraćenja kao odgovora. To je dvostru-ki cilj i svrha kojima treba težiti kateheza mladih, tj. »sazrijevanje početne vjere i od-goj istinskoga Kristova učenika posred-stvom produbljene i sustavnije spoznaje osobe i poruke našega Gospodina Isusa Krista« (CT 19).

Ti se ciljevi mogu postići pomoću raznih i međusobno povezanih zadaća. Prva se sastoji u tome da se pomogne onome tko vjeruje u Krista (*fides qua*), da upozna njega i njegovu poruku (*fides quae*), kao što se nalaze u Pismu i tradiciji. Bliska zadaća sa-stoji se u tome da se pojedinca dovede do toga da spozna kako slaviti Kristovu spaso-nosnu prisutnost sudjelovanjem u liturgiji. Druga zadaća povezana s moralnim odgojem i obrazovanjem koji pomažu onome tko vjeruje u Krista da ide njegovim stopama, s njegovim stavom i vrednotama koje je Krist propovijedao i naučavao. Zajedniš-tvo s Kristom vodi učenike do toga da pri-hvate Kristov stav molitve i kontemplacije.

Ukratko, treba reći da bi salezijanci u Južnoj Aziji trebali u biti imati dva usmje-renja prema odgoju i obrazovanju u vjeri, usmjerenja koja se sastoje u sljedećem: po-mak od poučavanja »katekizma« do sudje-

³⁵ Usp. C. DE SOUZA, »Initiatory Catechesis«, u: G. CHOONDAL (ur.), *Introducing the General Directory for Catechesis*, Kristu Jyoti Publications, Bangalore 2004, str. 68-69.

³⁶ Usp. *isto*, str. 69-71.

³⁷ Usp. E. ALBERICH, »Adult Catechesis and Per-manent Catechesis in GDC«, u: G. CHOONDAL (ur.), *Introducing the General Directory for Cateche-sis*, str. 93-96.

³⁸ E. DALY, *The Heart of Catechesis. A Prayerful Ref-lection for Catechists*, u: »Word and Worship« 31 (1998)1, str. 7. Autor poziva odgojitelje u vjeri da katehezi daju »evangelizirajuću 'težinu'«.

lovanja u *služenju riječi*; pomak od jednostavnog »očuvanja« ili »održavanja« do službe *evangeliziranja*; pomak od usredotočenja na »poučavanje« do usredotočenja na *uvodenje*; pomak od ustrajavanja na »religioznom održavanju« do ustrajavanja na *opredjeljenju*; pomak od prenošenja religioznoga »znanja« nekome tko zadovoljava osnovne uvjete do *cjelovita kršćanskog odgoja i obrazovanja*.³⁹ To je ono što se misli pod odgojem vjere koja komunicira želeći preoblikovati.

6. ZAHTJEVI OKRUŽENJA

Katehetsko služenje koje se ne obazire na zahtjeve, potrebe i vrijedne elemente okruženja jest nedostatna kateheza te bi na kraju mogla biti i neučinkovita. Stoga salezijanci u Južnoj Aziji moraju dostatno poznavati okruženje svoga katehetskog služenja. Kao što je općenito poznato, to je okruženje jasno obilježeno drevnim, tradicionalnim i životnim kulturama, pluralnošću religija koje su smještene duboko u uvjerenjima ljudi, situacijom ponižavajuće društvene nepravde i okrutnim posljedicama globalizacije (usp. EA 5-8). Kako salezijansko katehetsko djelovanje može pristupiti tom kontekstu? Koji su stupnjevi prikladni kako bi se ostvarila kateheza u takvoj situaciji?

1. Kulturalno okruženje: Južna Azija je zamršen mozaik mnogih kultura, jezika i tradicija (usp. EA 6). Stoga je osobito važno da kateheza tako predstavlja Radosnu vijest Isusa Krista te prozima i preoblikuje te kulture, dok je u tom istom procesu otvorena za izražavanje kršćanske vjere jezikom, simbolom i kretnjama koji su tim istim kulturama shvatljivi. Inkulturacija u katehezi više nije djelatnost prepuštena slobodnom izboru, nego treba biti oblik unutarnjeg i neophodnog dijela svakog crkve-

nog evangelizacijskog djelovanja tako da bi kateheza bila nepotpuna i nedostatna kad bi se zanemarilo to komplementarno djelovanje inkulturacije. Inkulturacija znači dopustiti evandeoskom sjemenu i kršćanskoj vjeri da se razvijaju i rastu u kulturi pod utjecajem Duha Svetoga, koji je prvi djelatnik inkulturacije.

2. Religijsko okruženje: Južna Azija je mjesto rođenja mnogih religija. Ta kontekstualna sastavnica također postavlja određene zahtjeve odgoju i obrazovanju u vjeri. Bitan dio kateheze sastoji se u takvom formiranju mladih kršćana u njihovoj vjeri da nauče živjeti sa sljedbenicima drugih religija i svjedočiti im svoju kršćansku vjeru. To uključuje sposobnost stupnja u međureligijski dijalog kao izričaj vlastitoga evandeoskog djelovanja (usp. RM 55). I mladi bi kršćani trebali njegovati veće poštovanje prema svojoj duhovnoj tradiciji i s njima sudjelovati u strpljivu i iskrenu dijalogu.⁴⁰ Istovremeno bi trebali biti duboko ukorijenjeni u svoja uvjerenja tako da dnevnim življenjem svoga života neprekidno svjedoče svoju vjeru u Krista i svoje uvjerenje u evandeoske vrednote.

3. Društvena pravda: Drugo značajno obilježje Južne Azije jest ne samo veliko siromaštva, nego iznad svega zlo iskorištavanja, korupcije, diskriminacije, nepravde i nasilja. Kateheza bi trebala pomoći mladima da se nadahnjuju svojom kršćanskom vjerom kako bi pronašli oblike oslobađajućeg djelovanja i stvorili svijet dostojniji ljudskih bića, utemeljen na pravdi, jednakosti, miru, solidarnosti, ljubavi, slobodi i dostojanstvu (usp. EA 32-34). Te su stvar-

³⁹ Usp. E. ALBERICH – J. VALLABARAJ, *Communicating a Faith that Transforms: A Handbook of Fundamental Catechetics*, Kristu Jyoti Publications, Bangalore 2004, str. 301-306.

⁴⁰ Usp. *The Final Statement: Research Seminar on Evangelization and Catechesis*, br. 5.

nosti od središnjeg značenja za našu kršćansku vjeru, ukorijenjene su u poruci evanđelja, a preformulirane su u skladu s posebnim zahtjevima društvenog nauka različito izraženih ponuda cjelovitog spasenja, koje je oslobođenje od grijeha i drugoga zla, a da se ne postane žrtvom drugih mogućih odstupanja. Katehetsko djelovanje mora imati jasne, točne i specifične ciljeve, tako da po takvom služenju odgoja i obrazovanja vjere katolička mladež u svojoj kršćanskoj vjeri pronalazi snažno nadahnuće i poticaj za rad na društvenoj pravdi te za angažiranje u djelatnostima u korist onih koji su na rubu društva te za ugnjetenu braću i sestre u društvu.

4. Globalizacijsko okruženje: Posljednjih dvadesetak godina svijet se drastično promijenio zbog procesa globalizacije, za koji se na početku činilo da se odnosi samo na komercijalno, ekonomsko i političko područje. Nedugo zatim njegovi su se učinci počeli osjećati na društvenom, kulturalnom, moralnom, a jednako tako i na religioznom području.⁴¹ Globalizacija nije samo pasivni prohtjev; ona nije došla samo zato da bi ostala, čak i u Južnoj Aziji, nego se jasno osjeća po prevladavajućem pritisku da se promijene načini ponašanja, mišljenja i života. Dok globalizacija može biti dobra za čovječanstvo, za ujedinjenje ljudi i napredak svijeta, ona je ambivalentna i obilježena prirodnim ograničenjima.⁴²

Odgoj i obrazovanje u vjeri trebalo bi katehizanda opskrbiti snažnim uvjerenjem i vjerovanjem u snagu vrednota Božjega kraljevstva koje se nalaze u evanđelju, a nude obećanje sveopćeg blagostanja i spasenja. Dok bi neki učinci globalizacije mogli voditi prema sebičnosti, lakomosti, kao i prema uništenju mjesnih kultura i tradicionalnih vrednota, kršćanin treba imati snažan identitet i duboko ukorijenjeno vjerovanje u prvenstvo i dostojanstvo ljudske

osobe, što osporavaju beskrupulozni i ambiciozni vođe globalizacije. Snažno uvjerenje u kakvoću Božjega kraljevstva i vještina u prakticiranju vrednota evanđelja osposobit će i mladog katolika u Južnoj Aziji za susret s izazovima globalizacije.

7. UPOZORENJA ZA SALEZIJSKI ODGOJ U VJERI U BUDUĆNOSTI

Kako bi se trebala usmjeriti nastojanja salezijanaca za odgoj u vjeri na početku trećeg tisućljeća u Južnoj Aziji? Upravo smo nabrojili sredstva koja smo baštinili i pravce vodilje koje smo primili iz autoritativnih crkvenih izvora kao i izazove s kojima se moramo sučeliti s obzirom na religiozni profil katoličke mladeži. Sve nas to potiče na sljedeće prijedloge:

1. Na razini prvenstvenih zadataka:

Prvo i najvažnije za salezijance u južnoazijskoj regiji je da usvoje posuvremenjeno razumijevanje kateheze koje je sukladno novijim crkvenim dokumentima i razmišljanjima stručnjaka u tom apostolatu. Ne možemo ostati zadovoljni pretpostavkom da je prihvaćanje toga posuvremenjenog poimanja kateheze, njezine naravi i cilja poznato svima. Na praktičnoj razini, taj prijedlog uključuje radne sastanke, npr. seminare i radionice o novijim katehetskim publikacijama, posebice za salezijance koji djeluju u pastoralu, pa makar i ne bili izravno uključeni u apostolat razvijanja vjere. Samo će nam ispravno razumijevanje kateheze i razvoj potrebnih sposobnosti za pomaganje mladima i odraslima u rastu u njihovoj vjeri pomoći da usvojimo

⁴¹ Usp. J. MARANGATTU, *Globalization: Challenge and Opportunity*, u: »Third Millennium« 8(2005)2, 3-7.

⁴² Usp. Th. Dabre, *Globalization in the Light of Kingdom Values*, u: »Third Millennium« 8(2005)2, 9-29.

i primijenimo novo poimanje kateheze u našem apostolatu.

Jednako hitna i od prvotne važnosti je potreba da se ti posuvremenjeni programi ponude i laicima koji surađuju sa salezijancima u župama, školama i odgojnim centrima. Željeni ciljevi mogu se postići samo onda kad sveukupni tim pastoralnih radnika dijeli zajedničko razumijevanje svrhe odgoja u vjeri.

Slijedeći don Boscov primjer, svaki je salezijanac pozvan živjeti svoje zvanje i vršiti svoje apostolsko služenje što iskrenije kako bi postao istinski djelatnik odgoja u vjeri onih koji su mu povjereni.

Svaki oblik salezijanskog apostolata i svaka odrednica trebali bi biti prožeti potrebom da se odgoj u vjeri zajamči svima onima kojima je upravljen naš apostolat.

2. Na razini struktura:

Valja poduzeti praktične korake kako bi se oživili, ponovno organizirali i osnažili centri i instituti koji djeluju na području katehetike i odgoja u vjeri.

»Salezijansko katehetsko društvo«, poznato i kao »Don Bosco Catechetics, India«, valja prestrukturirati kako bi se osiguralo ostvarivanje katehetskog viđenja, koordinacije i umrežavanja na južnoazijskoj razini.

Jednako tako valja poduzeti korake kako bi se proširio prostor za salezijansko animiranje mladih i za angažiranje u odgoju u vjeri u službama i programima koje oni nude.

3. Na formativnoj razini:

Valja preispitati i iznova organizirati program katehetske formacije salezijanaca u početnoj fazi odgoja. To treba učiniti tako da se uspostavi postupna, cjelovita i praktična katehetska formacija koja odgovara svakom stupnju odgoja i obrazovanja.

Svaka provincija i vizitatorija neka izaberu sustavan program koji barem jedan-

put godišnje osigurava vrijeme za cjelovitu katehetsku formaciju salezijanaca aktivno uključenih u apostolat.

Laicima koji su uključeni u odgoj i obrazovanje u vjeri u našim ustanovama valja dati sustavne i organizirane mogućnosti za usavršavanje u njihovu poslu.

Svijet masmedijskih komunikacija zahtijeva da odgojitelji u vjeri budu dostatno usavršeni u poznavanju jezika medija te da imaju dostatnu sposobnost korištenja audiovizualnih pomagala u svojim programima odgoja i obrazovanja u vjeri.

Valja uložiti odgovarajući napor u uvježbavanje odgojitelja u vjeri kako bi razvili vještine koje su im potrebne za sučeljavanje s pitanjima koja im postavlja okruženje: kultura, mnogobrojnost religija, nepravda i globalizacija. To iznad svega zahtijeva izobrazbu u metodologijama uključivanja u inkulturaciju, međureligijski dijalog, osloboditeljsko djelovanje i vrednote Božjega kraljevstva.

4. S obzirom na proizvodnju:

Salezijanci treba da, posebice po svojim katehetskim centrima, nastave pripremati tekstove i drugi materijal za katehetske susrete koji će se koristiti u školama, župama i u skupinama mladih.

Ti centri neka uz pomoć kvalificiranog osoblja nastave proizvoditi audiovizualni materijal kako bi pomogli katehetskom osoblju u njegovu apostolatu.

8. ZAKLJUČAK

Prošlo je stotinu godina salezijanskoga katehetskog služenja. Nalazimo se u fazi kad štafetnu palicu treba predati novijim naraštajima salezijanaca. To poziva na bržno razabiranje i planiranje.

U svakom slučaju, stvaranje projekta odgoja i obrazovanja u vjeri u Južnoj Aziji

na početku trećeg tisućljeća razlikuje se od bilo kakve utrke. Taj je pothvat sličniji putovanju na kojemu:

- imamo na umu, iznad svega, naše suputnike, katoličku mladež u južnoazijskim zemljama
- usredotočeni smo na cilj, tj. na osobno primjerenu vjersku zrelost katoličke mladeži s kojom stvaramo plan putovanja
- smo poučeni crkvenim smjernicama koje nas poput kompasa vode kako bismo stigli do jasno određenih ciljeva i završetka našega puta
- crpimo iz naše bogate salezijanske baštine, koju je započeo don Bosco, a nama su je prenijeli salezijanci koji su djelovali prije nas, kako bi nam pokazali duh i stil pomoću kojih polazimo na put

- ne gubimo iz vida okruženje (kulture, religiozni pluralizam, društvenu nepravdu itd.). To je put kojim putujemo.

Duboko uvjereni u dragocjenost dara vjere u Isusa Krista, ulazimo u novo stoljeće salezijanske prisutnosti u Indiji, čvrsto odlučni da ćemo pratiti one koji su nam povjereni u njihovu rastu u vjeri potpuno im se posvetivši u katehetskoj službi, podsjećajući same sebe da nas u tom svevažnom služenju nadahnjuje i prati don Bosco svojom sveobuhvatnom katehetskom karizmom; Marija, naša Pomoćnica, koja nas majčinskom zaštitom i pomoći vodi kao što je vodila don Bosca; te, konačno, Duh Sveti koji je nadahnuo don Bosca u njegovu izboru zvanja i u razradi njegove karizme.